

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

منابع طبیعی و محیط زیست

رشته‌های امور زراعی و باغی - امور دامی

گروه تحصیلی کشاورزی

زمینه‌ی کشاورزی

شاخه‌ی آموزش فنی و حرفه‌ای

شماره‌ی درس ۴۸۳۶

منابع طبیعی و محیط زیست/ مؤلفان: نبی‌الله مقیمی... [و دیگران]... [ویرایش سوم].	۳۳۳
- بازسازی و تجدیدنظر: کمیسیون برنامه‌ریزی و تألیف رشته‌ی امور زراعی و باغی - تهران:	۷/
شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران، ۱۳۸۹.	۷۷۴ م
۸۸ ص. - مصور. - (آموزش فنی و حرفه‌ای: شماره‌ی درس ۴۸۳۶)	۱۳۸۹
متون درسی رشته‌های امور زراعی و باغی - امور دامی گروه تحصیلی کشاورزی، زمینه‌ی کشاورزی.	
۱. منابع طبیعی. ۲. محیط زیست. الف. مقیمی، نبی‌الله. ب. ایران. وزارت آموزش و پرورش. کمیسیون برنامه‌ریزی و تألیف رشته‌ی امور زراعی و باغی. ج. عنوان. د. فروست.	

همکاران محترم و دانش آموزان عزیز:

پیشنهادهای و نظرات خود را درباره‌ی محتوای این کتاب به نشانی
تهران - صندوق پستی شماره‌ی ۴۸۷۴/۱۵ دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های
فنی و حرفه‌ای و کار دانش، ارسال فرمایند.

info@tvoccd.sch.ir

پیام‌نگار (ایمیل)

www.tvoccd.sch.ir

وب‌گاه (وب‌سایت)

این کتاب با توجه به برنامه‌ی سالی - واحدی در فروردین ماه سال ۱۳۷۹ توسط
کمیسیون تخصصی برنامه‌ریزی و تألیف رشته‌ی امور زراعی و باغی بازسازی و تجدید نظر
گردید.

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش

نام کتاب: منابع طبیعی و محیط‌زیست - ۳۵۸ و ۴۸۵/۵

مؤلفان: مهندس نبی‌الله مقیمی، مهندس محسن طرزی مقدم، مهندس محمد حاجی بیگلر و مهندس رضا نامدار

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع: اداره‌ی کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی

تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره‌ی ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وب‌سایت: www.chap.sch.ir

صفحه‌آرا: معصومه چهره‌آرا ضیابری

طراح جلد: طاهره حسینی‌زاده

ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران - تهران - کیلومتر ۱۷ جاده‌ی مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروبخش)

تلفن: ۴۴۹۸۵۱۶۱-۵، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۱۳۴۴۵/۶۸۴

جایگاه: دانش‌پژو

سال انتشار: ۱۳۸۹

حق چاپ محفوظ است.

شابک ۹۶۴-۰۵-۰۷۳۲-۶ ISBN 964-05-0732-6

فهرست

۳	فصل اول اکوسیستم
۱۱	فصل دوم جنگل
۳۵	فصل سوم مرتع
۴۶	فصل چهارم آبخیزداری
۵۳	فصل پنجم بیابان
۶۵	فصل ششم محیط زیست
۸۵	منابع و مآخذ

انفال جمع نفل به معنای بخشش است و در این جا عبارت از عطایای الهی و ثروت‌های خداداد هم چون جنگل‌ها، مراتع، آب‌های دریاها، سواحل دریاها، معادن و غیره است که باید در راه خدا و مردم مصرف شود.

امام خمینی (ره) - تحریر الوسیله

مقدمه

انسان از آغاز خلقت، که در جست‌وجوی غذا و تأمین دیگر نیازمندی‌های خود بوده، ناگزیر با طبیعت و منابع طبیعی آن آشنا شده است. به‌طور کلی آن‌چه در طبیعت وجود دارد و انسان نقشی در به‌وجود آوردن آن نداشته است و همراه سایر موجودات عالم از آن بهره‌برداری می‌کند «منابع طبیعی» نامیده می‌شود. «منابع طبیعی» شامل دو بخش عمده‌ی قابل تجدید؛ مانند جنگل‌ها، مراتع و... و غیرقابل تجدید؛ مانند معادن و ذخایر زیرزمینی (نفت و گاز و...) است.

این منابع در عصر حاضر از ارکان اقتصادی هر کشور است و هرچه میزان ذخایر یک کشور بیش‌تر و وسیع‌تر باشد، پیشرفت اقتصادی در آن کشور سریع‌تر است و مردم آن دارای ثروت بیش‌تری هستند. البته لازمه‌اش این است که چنین منابعی به‌صورت صحیح مورد استفاده قرار گیرد. متأسفانه بعضی از افراد سودجو به منظور کسب منافع شخصی از این منابع استفاده بی‌رویه و سوء استفاده کرده‌اند، در نتیجه روزبه‌روز بیش‌تر شاهد تخریب و ویرانی این ثروت‌های خدادادی هستیم.

منابع طبیعی علاوه بر منافع اقتصادی از جهات دیگری نیز برای کشور اهمیت دارند؛ به عنوان مثال جنگل‌ها و فضاها، سبزه‌زارها و جلوه‌های هوا و جلوگیری از آسیب رسیدن به خاک و فرسایش آن و... نقش مؤثری دارند و یا از بروز سیل جلوگیری می‌کنند. اهمیت روزافزون این

منابع و جلوگیری از تخریب و از بین رفتن آن‌ها ایجاد می‌کند که افرادی در این رشته آموزش ببینند و تربیت شوند تا علاوه بر این که خود در راه استفاده‌ی از آن‌ها بکوشند، اشتباهات دیگران را نیز اصلاح کنند و راه درست علمی و عملی استفاده از منابع را به آنان بیاموزند و از این طریق موجبات رشد و توسعه‌ی دانش و فناوری (تکنولوژی) مرتبط با حفظ و نگاه‌داشت منابع طبیعی کشور را فراهم سازند.

به همین منظور و برای آشنا شدن هنرجویان با منابع طبیعی تجدید شونده و آثار سوء ناشی از عدم استفاده صحیح از این منابع برای حیات بشر، این کتاب برای دانش‌آموزان سال دوم گروه کشاورزی تدوین شده است.

امید است با آشنایی با این منابع و اثرات آن در زندگی بشر بتوانیم در حفظ و نگهداری، احیا و توسعه‌ی آن برای بقای حیات انسانی، حل معضلات اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی و... کوششی آگاهانه داشته باشیم و در راه خودکفایی کشور قدم‌های مثبتی برداریم.

مؤلفان

هدف کلی

آشنایی با مفاهیم و اصطلاحات منابع طبیعی و محیط زیست

